

„KSIĄŻKA MOIM PRZYJACIELEM”

PROGRAM ROZWIJANIA ZAINTERESOWAŃ CZYTELNICZYCH PRZEDSZKOŁA NR 50

"Kochajcie książki. One ułatwią Wam życie, po przyjacielsku pomogą zorientować się w pstryj i burzliwej gmatwaninie myśli, uczuć i zdarzeń. One nauczą Was szanować człowieka i samych siebie, one uskrzydlą rozum i serce uczuciem miłości dla świata, dla człowieka."

Maksym Gorki

WSTEP

Wiek przedszkolny to dla każdego dziecka czas intensywnego poznawania świata, gromadzenia wiedzy, rozwijania i doskonalenia wielu umiejętności. Kluczowym narzędziem poznawczym, a zarazem warunkiem dobrego funkcjonowania dziecka w otaczającym świecie, a później również radzenia sobie na kolejnych szczeblach edukacji jest język. Język to najlepszy sojusznik w kontaktach z innymi, w pozyskiwaniu informacji i wiedzy, w przekonywaniu do swoich racji. Dobra znajomość języka to również solidna podstawa do rozpoczęcia nauki czytania. Czytanie jest to bowiem odkodowanie treści zapisanej przy pomocy znaków graficznych. A zatem czytanie oznacza rozumienie. Samo poznanie liter i sposobu właściwego ich wymawiania – co szkoła utożsamia z nauką czytania - nie będzie wystarczające, jeśli dziecko nie będzie rozumieć znaczenia słów i związków frazeologicznych. Dlatego tak ważne jest, by umiejętności językowe rozwijać od najmłodszych lat – zachęcając do rozmowy i zadawania pytań, a także codziennie czytając dzieciom dla przyjemności. Słuchając bogatego języka literackiego, dziecko z kontekstu domyśla się i poznaje znaczenie nowych słów, bez wysiłku uczy się poprawnej gramatyki i składni, a w przyszłości z łatwością i chętnie samo będzie czytać. W codziennym pośpiechu rodzice jednak coraz rzadziej rozmawiają z dziećmi i mało im czytają. Kontakt z żywym słowem wyparła telewizja i komputer, których narzędziem nie jest język, lecz obraz. Konsekwencje tej sytuacji nie są budujące – eksperci alarmują, że dzieci coraz gorzej znają język, w szkole nie rozumieją prostych poleceń i tekstów, mają problemy z prawidłową wymową. Badania wykazują szkodliwość nadmiernego oglądania telewizji, która ogranicza wyobraźnię i myślenie, wywołuje lęk i niepokój, a nawet agresję. Aby dziecko nauczyło się w mądry sposób korzystać z telewizji i komputera, musi już w najmłodszym wieku otrzymać alternatywę w postaci innej, atrakcyjnej formy spędzania czasu – czytania. Mimo tego, że przedszkolaki jeszcze nie potrafią czytać, to są już intelektualnie przygotowane do percepcji literatury. Należy jednak pamiętać, że kontakt z książką nie jest tak naturalną potrzebą dziecka, jak np. zabawa, dlatego to dorośli muszą dołożyć starań, by dziecko polubiło czytanie, by stało się ono dla niego prawdziwą radością, potrzebą, a w przyszłości nawykiem. Przede wszystkim czytanie powinno kojarzyć się dziecku z przyjemnością i bezpieczeństwem, nigdy nie powinno być ono dla niego karą. Umiejętnie dobrana książka, na miarę najmłodszych przedszkolnych czytelników, stosowana w atrakcyjny sposób, gdy obraz i słowa tekstu łączą się z działaniem, stanie się nieodłącznym towarzyszem zabaw i zajęć. Czytanie dziecku dla przyjemności zaspakaja wszystkie potrzeby emocjonalne dziecka, znakomicie wspiera jego rozwój psychiczny, intelektualny i społeczny. Naukowcy i praktycy zgodnie twierdzą, że czytanie dziecku na głos uczy je języka i myślenia, rozwija pamięć i

wyobraźnię, przynosi wiedzę i wzorce moralnych zachowań, wzmacnia poczucie własnej wartości. Pełni także funkcję terapeutyczną – niweluje dziecięce niepokoje i lęki. Tekst literacki może być także świetnym punktem wyjścia do wielu atrakcyjnych dla dziecka aktywności – zabaw ruchowych, tematycznych, teatralnych czy działalności plastycznej. Czytanie dziecku to zatem najskuteczniejszy sposób wychowania człowieka z wyobraźnią, samodzielnie myślącego i mądrego, który będzie umiał sobie radzić w życiu ze zmianami, podejmowaniem właściwych decyzji i dokonywaniem słusznym wyborów.

Program „Książka moim przyjacielem” ma przybliżyć dzieciom literaturę, nauczyć szacunku i dbałości o książki, wykształcić na tyle potrzebę obcowania z książką by w przyszłości czytanie stało się przyjemnością a nie narzuconą koniecznością. Prezentowany program jest próbą kształtowania człowieka, który spełnia się odkrywając radość czytania, ma potrzebę zdobywania i wykorzystywania wiedzy, poszukiwania wartości, według których pragnąłby żyć oraz przekraczania własnych granic swojego poznania i rozumienia otaczającej rzeczywistości.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Głównym założeniem programu „Książka moim przyjacielem” jest zaszczepienie w dzieciach miłości do książek i literatury oraz kształtowanie nawyków czytelniczych już od najmłodszych lat. Program powstał także z potrzeby uporządkowania dotychczasowych działań, podejmowanych przez naszą placówkę, z zakresu rozwijania zainteresowań czytelniczych dzieci. Nasze przedszkole uczestniczy aktywnie od kilku lat w kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”, realizując program „Czytające przedszkola”. Mając świadomość znaczenia domu i środowiska rodzinnego w kształtowaniu nawyków czytelniczych dziecka, zależało nam, by rodzice aktywnie uczestniczyli w procesie tworzenia samego programu, jak również angażowali się w jego realizację. Dlatego też stworzenie programu poprzedzono badaniem ankietowym, przeprowadzonym właśnie wśród rodziców naszych wychowanków. Badanie miało na celu zdobycie informacji na temat osobistego wkładu rodziców w rozwój zainteresowań czytelniczych dzieci oraz pozyskanie pomysłów na poszerzenie działań prowadzonych w tym zakresie na terenie przedszkola. W badaniu wzięło udział 111 rodziców. Wszyscy respondenci zadeklarowali, że czytają swoim dzieciom w domu, z czego ponad połowa rodziców (65%) przyznała, że czyta swojemu dziecku codziennie, prawie jedna trzecia (31,5%) kilka razy w tygodniu, rzadziej natomiast niż raz w tygodniu czyta tylko 3,5% rodziców. Jednocześnie prawie połowa (48%) badanych uznała, że w ich domu poświęca się zbyt mało czasu na czytanie dzieciom. Ponad połowa ankietowanych rodziców wyraziła chęć osobistego zaangażowania się w działania propagujące czytelnictwo, co nas bardzo cieszy.

Chcemy podkreślić, że w programie uwzględniono sugestie rodziców odnośnie proponowanych form działań, które ich zdaniem, mogą przyczynić się do rozwoju zainteresowań czytelniczych dzieci.

CEL OGÓLNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

Głównym celem programu jest wspieranie i rozwój zainteresowań czytelniczych wśród dzieci.

Cele szczegółowe:

- zapoznanie z różnorodną literaturą dziecięcą (wiersze, baśnie, opowiadania, legendy),
- propagowanie polskiej literatury dziecięcej,
- budzenie zaciekawienia książką jako źródłem wiedzy i informacji oraz inspiracji do twórczej zabawy,
- zachęcanie dzieci do samodzielnego korzystania z książek,
- nabywanie nawyku dbania o książki i ich szanowania,
- doskonalenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem,
- rozwijanie kompetencji językowych dzieci,
- wdrażanie dzieci do postrzegania książki jako źródła pozytywnych przeżyć i emocji,
- rozwijanie dziecięcej wyobraźni,
- ćwiczenie koncentracji i umiejętności słuchania,
- ukazanie właściwego kontaktu z książką poprzez wzór osób dorosłych,
- zapoznanie dzieci ze sposobem korzystania z biblioteki i czytelnicy,
- zdobycie podstawowej wiedzy o tym, jak powstaje książka,
- stwarzanie warunków do rozwijania uzdolnień,
- zapobieganie uzależnieniu od telewizji i komputerów,
- zachęcenie nauczycieli i rodziców do głośnego i systematycznego czytania dzieciom,
- przekazywanie za pośrednictwem literatury wartości moralnych - uczenie myślenia i wartości moralnych,
- uczenie nieagresywnych sposobów rozwiązywania problemów i konfliktów,
- przygotowanie dzieci do późniejszego, samodzielnego wyboru książek,
- nauka obcowania z literaturą w sposób samodzielny, refleksyjny i twórczy.

METODY PRACY Z DZIEĆMI

- oparte na słowie: praca z książką, głośne czytanie, rozmowa, słuchanie utworów literackich, nauka tekstów, pogadanki, dyskusje, objaśnianie, opis, instrukcje słowne, praca z tekstem, ćwiczenia językowe, zagadki
- poglądowe (oparte na obrazie): pokaz, przykład, wzór, film, ekspozycja, oglądanie książek, czasopism, ilustracji, zdjęć, spektakli teatralnych, występów rówieśników
- wycieczki i wyjścia tematycznie związane z książką i literaturą, spotkania autorskie
- czynne: samodzielnych doświadczeń, kierowania własną działalnością dziecka, zadań stawianych dziecku
- aktywizujące: burza mózgów, gry dydaktyczne, metoda projektów

FORMY PRACY

- praca z całą grupą
- praca zespołowa
- praca indywidualna

STRUKTURA PROGRAMU

Wszystkie szczegółowe działania ujęte w programie skupiają się wokół pięciu zadań:

- Stwarzanie sytuacji sprzyjających wyrabianiu zachowań i działań świadomego czytelnika.
- Systematyczne, głośne czytanie dzieciom.
- Inspirowanie poprzez literaturę do zabaw i działań twórczych; stwarzanie okazji do rozwijania uzdolnień.
- Przybliżenie wiedzy o książkach, poznanie zawodów oraz miejsc związanych z książką.
- Edukacja rodziców na temat wpływu czytania na rozwój intelektualny i emocjonalny dziecka.

UWAGI O REALIZACJI

Program rozwijania zainteresowań czytelniczych skierowany jest do wszystkich dzieci w wieku przedszkolnym, . Program ma charakter otwarty, jego treści mogą być rozszerzane w zależności od zainteresowań dzieci, inwencji nauczyciela oraz rodziców, którzy powinni stanowić istotne ogniwo w dążeniu do jak najszerszej realizacji zadań w nim zawartych. Czytanie dzieciom oraz praca z tekstem i literaturą jest nieodłącznym elementem codziennej pracy nauczyciela w przedszkolu, dlatego program nie określa szczegółowej tematyki, terminów ani ilości czasu przeznaczonego na jego realizację.

Zadania	Działania szczegółowe
<ul style="list-style-type: none"> • Stwarzanie sytuacji sprzyjających wyrabianiu zachowań i działań świadomego czytelnika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Założenie „Kącika Książki” w każdej grupie - wspólne układanie książek wg rodzaju - zapoznanie dzieci ze sposobem korzystania z kącika - <i>zachęcanie dzieci do samodzielnego korzystania z kącików</i> - naprawianie zniszczonych książek • Pasowanie na czytelnika • „Moja ulubiona książka” - zachęcanie do prezentacji przez dzieci własnych książek • „Wędrujące książki” - umożliwienie wymiany książek wśród dzieci • Zachęcanie dzieci do przynoszenia swoich książek o aktualnie omawianej tematyce • Organizacja biblioteczki Klubu Wędrującej Książki • Wykonanie zakładki do książki • <i>Organizacja wystawy czasopism dla dzieci</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne, głośne czytanie dzieciom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie plakatów przypominających o codziennym czytaniu w przedszkolu oraz w domu • Czytanie utworów literackich w wolnych chwilach bądź o ustalonej porze: - zapoznanie z różnorodną literaturą dziecięcą (wiersze, baśnie, opowiadania, legendy) - propagowanie polskiej literatury dziecięcej - poznanie bajek, baśni czy legend z różnych stron świata - przybliżanie wartości etycznych (jak np. prawda uczciwość, dobro, miłość, przyjaźń, szacunek) poprzez analizę oraz próbę oceny zachowań bohaterów literackich • Zastosowanie bajki terapeutycznej jako metody na wyciszenie, relaksację, odreagowanie napięcia oraz oswojenie lęków i pokonywanie trudności • „Poczytaj mi...” - organizacja cyklicznych spotkań czytelniczych, podczas których czytać dzieciom będą

	<p>zaproszeni goście:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodzice bądź inni członkowie rodzin, - znane osoby, przedstawiciele środowiska lokalnego, - uczniowie z pobliskiej szkoły podstawowej (starsze rodzeństwo naszych przedszkolaków, absolwenci przedszkola)
<ul style="list-style-type: none"> • Inspirowanie poprzez literaturę do zabaw i działań twórczych; stwarzanie okazji do rozwijania uzdolnień. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spontaniczna i zorganizowana aktywność ruchowa dziecka wynikająca z treści poznanych utworów literackich • „Album ilustratora”- wykonywanie ilustracji do treści bajek, baśni, wierszy w specjalnie do tego założonym zeszycie. • Układanie historyjek obrazkowych do wysłuchanego tekstu • Wymyślanie zakończenia bajek, opowiadań • Rozwiązywanie zagadek, rozpoznawanie postaci literackich na obrazkach • Ilustrowanie treści wysłuchanych utworów pacynkami, sylwetami, obrazkami • Odbieranie tekstów literackich przez słuchowiska radiowe, film, spektakl teatralny. • Wykorzystywanie fragmentów wierszy do ćwiczeń artykulacyjnych i oddechowych • Rozwiązywanie prostych zagadek literackich z użyciem rekwizytów (np. pantofelek, ołowiany żołnierz) • Inscenizowanie krótkich form literackich • Wykorzystanie poznanych tekstów literackich podczas organizowania imprez przedszkolnych, • Organizacja konkursów na wierszyki i rymowanki z okazji dni tematycznych. • „Rodzinne Wierszykowanie” - przegląd recytatorski; przybliżenie dzieciom twórczości polskich autorów poezji

	dziecięcej
<ul style="list-style-type: none"> • Przybliżenie wiedzy o książkach, poznanie zawodów oraz miejsc związanych z książką. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obchody Światowego Dnia Książki: omówienie tematu „Jak powstaje książka?”, poznanie zawodów związanych z powstawaniem książki (autor, pisarz, poeta, ilustrator, drukarz, wydawca) • Zapoznanie z różnymi rodzajami książek; przybliżenie dzieciom książek popularnonaukowych poprzez ich praktyczne wykorzystanie jako źródła wiedzy i informacji • Organizacja wystawki „Od autora do czytelnika – dziecko autorem własnej książki” • Wycieczka do biblioteki - poznanie pracy bibliotekarza oraz pomieszczeń bibliotecznych; zapoznanie dzieci ze sposobem i zasadami korzystania z biblioteki i czytelnia. • Spotkanie z autorem bądź ilustratorem książek dla dzieci.
<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja rodziców nt. wpływu czytania na rozwój intelektualny i emocjonalny dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie rodziców z ciekawymi pozycjami z literatury fachowej dotyczącej czytelnictwa • Przybliżenie rodzicom korzyści płynących z głośnego czytania dzieciom • Udostępnianie i rozpowszechnianie wykazu literatury dla dzieci w wieku przedszkolnym • Zachęcanie rodziców do dzielenia się swoimi propozycjami wartościowych lektur dla dzieci

EWALUACJA PROGRAMU

Dokonywana będzie na koniec roku szkolnego, w oparciu o sprawozdania z realizacji programu w poszczególnych grupach oraz ocenę efektywności dokonaną przez nauczycieli. Metodą ewaluacji będą quizy i zagadki dla dzieci, sprawdzające wiedzę na temat książki oraz orientację w poznanej literaturze, a także wytwory dziecięce związane z działaniami czytelniczymi. Ewaluacja obejmie również rodziców, którzy otrzymają do wypełnienia krótką ankietę.

BIBLIOGRAFIA

- Bielska B. *Lubię słuchać opowiadań, wierszy i bajek. Interesuję się książką (rozwijanie zainteresowań czytelniczych, Bliżej Przedszkola , marzec 2012.*
- Baluch A. *Aktywny odbiór utworów dla dzieci, Wychowanie w Przedszkolu nr 1/2002.*
- Broda I. *Od przedszkolaka do pierwszaka. Program wychowania przedszkolnego, WSiP, Warszawa 2015*
- Burchardt M. *Dziecko i książka, Bliżej Przedszkola, grudzień 2005.*
- Jąder M. *Opowieści z kubka i inne ciekawe pomysły pracy z książką, Wychowanie w Przedszkolu nr 4/2008*
- Materiały Fundacji ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom.
- Kopek R. „Pasowanie na małego czytelnika”, *Bliżej Przedszkola*, kwiecień 2008 r.
- Molicka M. *Bajki terapeutyczne, Media Rodzina, Poznań 1999.*
- Molicka M. *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii, Media Rodzina, Poznań 2002.*
- Koźmińska I., Olszewska E. *Wychowanie przez czytanie, Świat Książki, Warszawa 2010.*
- Stępniewska E., Wasiak E. *Od bajeczki do książeczki, O wystawie „Moje książeczki”, Wychowanie w Przedszkolu nr 9/2*

Program opracowała: Dorota Kalinowska